

Wajieshlach | Wees moedig en maak het verschil!



Het verhaal van Yakov laat zien dat een mens negatieve voorvallen in het leven als bron van zegen mag beschouwen. De vraag is dan niet meer of je in staat bent om met uitdagingen om te gaan, maar: durf jij je je angst opzij te zetten en door jouw toedoen een verschil te maken? Je hebt oneindig veel licht in je. Laat het schijnen op jezelf en op anderen!

Yakov was getrouwd, had elf zonen en één dochter en had 20 jaar voor zijn valse schoonvader Lavan gewerkt. Maar nu gaat hij vertrekken. Hij gaat met zijn hele gezin en met al zijn bezittingen terug naar Israël. Onderweg wacht hem een lastige ontmoeting met zijn broer Esaw. Esaw is onderweg met 400 soldaten. Yakov is doodsbang (Bereeshiet 32-4), want hij weet dat zijn broer hem rauw lust. Yakov had namelijk vele jaren terug de zegen van hun vader als eerste ingepikt en Esaw was daar nog steeds woedend over.

Om Esaw te ontmoeten had Yakov een plan bedacht dat uit drie delen bestond:

- 1 hij stuurde hem cadeaus
- 2 hij vroeg G-d om hem bij te staan
- 3 hij bereidde zich voor op oorlog

Maar toch bleef Yakov angstig. Vervolgens vertelt de Torah een onverklaarbaar en vreemd verhaal:

וַיִּנְתֵּר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיִּאָּבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלֹת הַשָּׁמֶר:

‘En Yakov bleef alleen en een man vocht met hem tot zonsopgang.’
(Bereeshit 32-26)

Kinderen van Israël

Yakov had de Yabok-rivier samen met zijn gezin overgestoken. Maar op een of andere manier bleef hij alleen achter. Op dat moment vecht een man met hem, de hele nacht door of was het een engel? Maar het lukt de man niet om Yakov te

overmeesteren. Tegen de ochtend verwondt de man de heup van Yakov en wil vervolgens vertrekken. Maar Yakov eist dat de man hem eerst zegent waarop hij Yakovs naam verandert in Yisrael.

De naam Yakov was gerelateerd aan het woord Ekev, dat 'hiel' betekent. Yakov hield namelijk bij zijn geboorte de hiel vast van zijn tweelingbroer Esaw.

Yisrael betekent *prins van G-d* aangezien hij sterker was geweest dan de man (of engel). Zo werd de naam van het Joodse volk geboren, Benei Yisrael, kinderen van Israël en niet Benei Yakov, de kinderen van Yakov.

Wat hebben dit vreemde verhaal en eigenaardige gevecht te betekenen? Wie is dit wezen waar Yakov de hele nacht mee vocht? En waarom vroeg Yakov een zegen van zijn aanvallers? Had hij niet eerder een verbandtrommel nodig of een telefoontje naar 112?

De Torah zit vol met verklaringen over dit incident en in deze verhandeling zullen wij ons verdiepen in de mening van de Rashbam die in de twaalfde eeuw leefde en een kleinzoon van Rashi was. Rashi had de Torah volgens de letterlijke betekenis verklaard, maar zijn kleinzoon was het niet altijd met hem eens. De Rashbam vond dat men dieper moest ingaan op de letterlijke betekenis.

Patronen

Aan de hand van dit voorval, stelt de Rashbam, merken wij dat sommige verhalen in de Tenach herhaaldelijk in dezelfde stijl voorkomen. Hier en daar blijkt er een patroon te ontstaan. Zo zien wij het idee dat velen hun levenspartner ontmoeten bij een waterput. Zo was het met de dienaar van Avraham die een vrouw voor Yitschak zocht en bij een put Rivkah ontmoette. Ook Yakov kwam zijn vrouw Rachel tegen bij een put en zo ook Moshe met zijn aanstaande Tsipora.

Een ander patroon ontdekken we bij vele dames die in eerste instantie geen kind kunnen krijgen, waarna zij na jaren toch zwanger raken en een zeer bijzonder kind baren. Zo was het met Sarah die circa 90 jaar was toen ze Yitschak baarde. Rivkah werd de moeder van Yakov na 40 jaar wachten. Rachel baarde veel later dan haar zuster Leah en kreeg Yosef. Chana moest ook jaren wachten voordat haar zoon Shmuel, de profeet, op de wereld kwam.

Ook in onze parasha merkt de Rashbam op dat er sprake is van een herkenbare scene: een grote leider, Yakov, is onderweg naar een cruciaal moment in de geschiedenis en komt in levensgevaar. Op het nippertje overleeft hij de levensgevaarlijke situatie.

Omdat het voorval zich herhaalt kunnen we de verschillende situaties analyseren en vergelijken. Door het ene voorval kunnen we een andere, vergelijkbare, situatie beter begrijpen.

Een soortgelijk voorval overkomt Moshe. Ook bij hem gebeurt er iets vreemds: op het moment dat hij van Midian naar Egypte reist om het Joodse volk van ballingschap te bevrijden wordt hij door een slang aangevallen. Ternauwernood ontsnapt hij aan de dood doordat zijn vrouw Tsipora een scherpe steen pakt en hun zoon besnijdt.

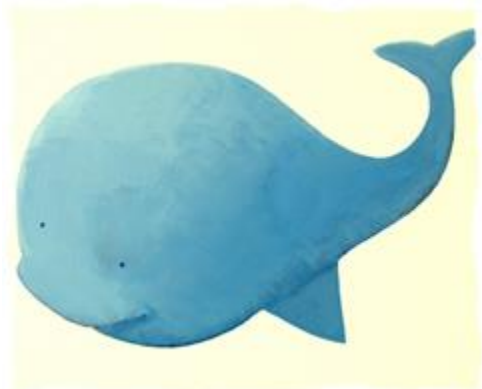
Eeuwen later is het Yonah de profeet wiens leven aan een draadje hangt. In een storm op zee wordt hij overboord gegooid. Hij wordt door een grote vis ingeslikt die hem drie dagen later uitspuugt.

Onwillig

Deze drie gebeurtenissen hebben allemaal gemeenschappelijke aspecten. Zowel Yakov, als Moshe en Yonah waren profeten en alle drie waren onderweg naar een grote opdracht die de koers van de geschiedenis zou veranderen.

Het verhaal van Jonah is het makkelijkst te verklaren en zal ons helpen om de andere voorvallen te verhelderen.

Jonah had een opdracht van G-d gekregen om naar Ninveh te reizen om de bewoners te waarschuwen. Ze moesten tot inkeer komen anders zou de stad en haar bewoners verwoest worden. Maar Ninveh was een vijand van Israël en Yonah was onwillig. Hij ontvluchtte de profetie door Israël te verlaten en nam een schip naar Tarshish. Onderweg was er een enorme storm. Yonah begreep dat G'd boos op hem was en stelde aan de zeelui voor om hem overboord te gooien waarna de zee kalmeerde.



Bij Yonah is het overduidelijk. Hij vervulde zijn opdracht niet waardoor een gevaarlijke storm zijn leven in gevaar bracht.

Nu kunnen we Moshe's onverwachte voorval ook verklaren. Want ook hij was niet zo happig om zijn opdracht te vervullen. Een week lang had hij bij de brandende doornbos met G'd geargumenteed over het project 'bevrijding Israël'.

-‘Wie ben ik?’ was Moshe’s eerste argument. En G'd antwoordde: ‘Ik ben Diegene die jou stuurt.’

-‘Ik stotter en hoe kan een stotteraar G’ds woord overbrengen en een heel volk leiden?’ verklaarde Moshe. ‘Wie zorgt ervoor dat ieder mens überhaupt spreken kan?’ was G’ds reactie.

-‘Ze zullen niet in mij geloven’ was Moshe’s volgende argument, waarop G’ d zei dat het Joodse volk hem wel degelijk zal vertrouwen.

Tenslotte verklaarde Moshe: 'Stuur alsjeblieft iemand anders.'

Uiteindelijk gaat Moshe op weg naar Egypte, maar toch met terughoudendheid in zijn hart. En dan gebeurt het, de episode met de slang die hem bijna vermoordt.

Parallel

De parallel met Yakov wordt nu duidelijk. Yakov had echt geen zin in Esaw. Hij was midden in de nacht alleen, omdat hij aan het ontsnappen was aan zijn opdracht om vrede te maken met zijn tweelingbroer. Het zat hem niet lekker om Esaw te confronteren met het feit dat hij de grootste zegen ontvangen had. Dat hij de erfgenaam zou zijn van het Joodse volk. Yakov zou de boodschap van monotheïsme verder aan de wereld overbrengen en niet Esaw. Yakov was gezegend met rechtschapen kinderen die de hoofden van de stammen zouden worden en niet zijn broer.

De man of engel was er op uit om Yakovs ontsnapping te voorkomen. Vandaar dat hij Yakovs heup verwondde. Zo zou hij niet veel verder komen. De engel had toen zijn opdracht vervuld en wilde vertrekken, maar Yakov eiste dat de engel hem zou zegenen. Ook dit lijkt vreemd want wie vraagt een zegen van een aanvaller? Maar Yakov begreep dat een mens zijn negatieve voorvallen in het leven als bron van zegen moet beschouwen. Een aanval kun je transformeren naar een leermoment, een zegen die een mens sterker en groter maakt.

Capabel, maar..

Waar waren deze drie profeten bang van? Zij waren zeker geen lafaards. Maar ze begrepen hoe groot en cruciaal hun opdracht was en twijfelden of ze wel succesvol zouden zijn. Maar G’ d bracht ze in een levensbedreigende situatie en fluit hen daarmee terug. Ze waren alle drie bang om groots te worden, om succes te boeken en om een held te zijn. Ze wilden met rust gelaten worden. Yakov had al genoeg op z’n bord met zijn grote gezin. Je kunt je voorstellen welk gedoe er elke dag was in

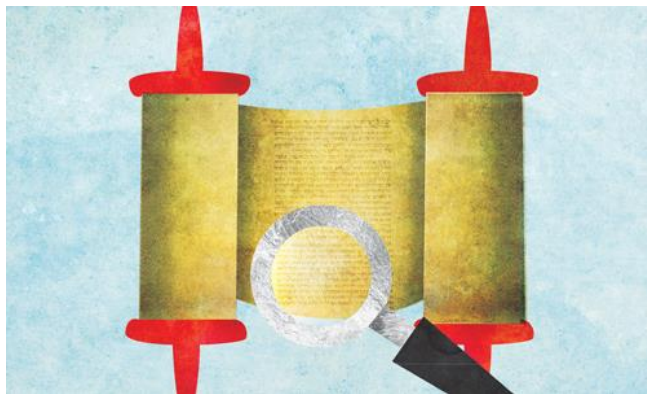
huize Yakov met vier echtgenotes, elf zonen die elk z'n eigen karakter had en een dochter Dina die niet braaf thuis wilde blijven.

Moshe wilde ook met rust gelaten worden. Het leven van een herder beviel hem uitstekend; in alle rust met de schaapjes over de wei wandelen gaf hem ruim de gelegenheid om te mediteren en zichzelf verder te ontwikkelen. En Yonah, die twijfelde of het wel wijs was om de vijand van het Joodse volk te redden.

קָטָנִי מְאֹד מִלַּל הַהַסְדָּיִם 'Ik ben te klein... voor al het goeds dat Jij gedaan hebt met jouw dienaar' verklaart Yakov (Bereeshiet 32-11). Hij was niet per se bang van zijn gemene broer die met 400 soldaten aan kwam zetten. Hij aarzelde vooral om een grote taak te vervullen, denkende dat het hem niet zou lukken om zijn opdracht succesvol af te ronden. Ook Moshe vroeg zich af of hij wel voor de koning van de supermacht van de hele wereld kon staan en verklaren dat het nu wel genoeg was geweest. Ook hij was niet per se bang van Farao. Daar was hij te groots voor. Maar hij aarzelde of hij wel zo'n gigantische opdracht wilde vervullen.

En het blijft niet bij deze drie leiders. Ook Jeshayahoe verklaarde dat zijn lippen onrein waren en dat hij de profetieën niet kon uitspreken. Yirmijahoe wilde niet spreken. Al deze leiders waren zeer capabel, maar aarzelden om groots en fantastisch te worden. Beroemd zijn en grote successen boeken was niet waar ze naar verlangden.

Schroom niet



De Torah vertelt ons deze verhalen omdat wij allemaal een stukje van Yakov, Moshe en Yonah in ons hebben. We zijn namelijk zo gewend om problemen te hebben, om te falen en het liefst op een hoekje op de bank te gaan zitten klagen. Daarentegen: wanneer succes op ons pad komt vragen wij onszelf af: wie zijn wij om dit te mogen meemaken? Wie zijn wij

om een grote leider te zijn die de geschiedenis voor altijd zal veranderen? Wie ben ik om de Torah op de berg Sinai te ontvangen en de kennis van G-d wereldwijd te verspreiden. Wie ben ik om met de premier in gesprek te gaan en te laten zien wie ik ben, Wie mij gestuurd heeft en wat ik wil? Wie ben ik om succes te boeken, tevreden te zijn, blij en verliefd?

Maar waarom niet? Ben je bang dat anderen jaloers zullen zijn? Denk je dat jouw geluk het geluk van je medemens in de weg zal staan? Welnee! Laat gewoon iedereen zien dat, als je 's ochtends opstaat, je er hartstikke veel zin in hebt. Anderen zullen je volgen in je blijheid, liefde en geluk. Wie zegt dat je miezerig en vol klachten door het leven moet gaan? Schroom niet en pak die uitdagingen aan. Of je capabel bent of niet is niet eens relevant. Je talenten zullen zich sowieso al doende ontwikkelen.

Natuurlijk ben je bang omdat je beseft hoe gigantisch jouw verantwoordelijkheid is. Maar als je op de bank blijft zitten wachten tot je ontwikkeld genoeg bent om te trouwen zul je nooit in het huwelijksbootje stappen. En hoe denk je jezelf voor te bereiden om een goede ouder te zijn voordat je een kind hebt? Een goede ouder word je pas als dat kindje in je armen ligt en je je waagt op het pad van goed ouderschap.

Moedig zijn

Moedig zijn betekent niet dat je niet bang bent. Moedig zijn betekent taken en opdrachten op je nemen waar je juist wel over aarzelt maar ze toch aangaat. En al doende brengen die taken jou naar een ander niveau.

Toen het Joodse volk de Yarden overstak om het land Israël binnen te trekken, moesten zij de kist dragen waar de stenen tafelen in lagen. Onze geleerden vertellen ons in de Talmoed dat het uiteindelijk de heilige kist was die zijn dragers tilde. En zo gaat het in het leven. De zware opdrachten die je op je neemt, tillen jou uiteindelijk op.

Aarzelen mag. Bang zijn is gezond en normaal. Alleen een gek kent geen angst. Als je de enormiteit van je taak beseft dan heb je gemengde gevoelens. Tegelijkertijd ben je in staat om jezelf te bevrijden van je angst en de taak op je te nemen.

Hoe zou je leven eruitzien als je 's ochtends op zou staan en verklaren: Ja ik ben zo blij, ik ben helemaal verliefd op mijn leven, mijn taken en mijn prestaties. Ik ben verliefd op het leven, op mijn echtgenoot, broer of zus, op G'd en ik ben hartstikke gelukkig. Durf het en je zult zien dat de mensen om je heen jouw gevoel over zullen nemen en ook gaan durven om gelukkig en succesvol te zijn.

Waarom zou je jezelf van je grootsheid ontdoen? Waarom zou je jezelf blokkeren of verlammen? Wie ben je eigenlijk aan het helpen als je de hele dag door aan het klagen bent en vertelt aan wie er maar naar wil luisteren wat een *shlemiel* en *shlemazzel* je bent. Wanneer je zo denkt help je noch jezelf noch een ander.

Angst opzij zetten

Sta morgenochtend op en ga ervoor. Je zult pas capabel zijn wanneer je jezelf er doorheen slaat en je taak ten uitvoer brengt. De moed die je in jezelf ontwikkelt, is hetgeen jou tot succes zal brengen. Trek die schoen aan en hij zal je passen. Leaders groeien door leiderschap, timmerlui door meubels te bouwen en moeders door hun kinderen dag in dag uit te sturen naar hun grootsheid en successen. Hoe wil je een ander ontwikkelen als je jezelf uit bescheidenheid terugtrekt? Wat voor een bescheidenheid is dit? Dit is geen bescheidenheid maar onzekerheid! Het is zo jammer om je zo klein te maken dat jij je potentieel amputeert. Een deel van jezelf gaat dood. Het wordt door een slang of een grote vis ingeslikt.

Je denkt misschien dat jij de hele taak moet dragen, maar het is uiteindelijk de taak die jou ondersteunt, gelijk de heilige kist die zijn dragers droeg. Door je opdracht te vervullen met optimisme word je groter, dieper en succesvoller.

Het is uiteindelijk het vervullen van jouw taak die bepaalt wie je bent, boven je eigen verwachtingen. Door jezelf met je roeping te verbinden word je de katalysator van het volbrengen van die opdracht. En misschien heb je 1001 redenen waarom je niet in staat bent om ermee om te gaan. Die redenen zijn misschien wel waar maar zijn niet relevant. De enige vraag is of je je angst opzij kunt zetten en of je een verschil durft te maken.

Natuurlijk aarzelen we en zijn we terughoudend gelijk Yakov, Moshe, Yonah en vele anderen. Maar op het moment dat wij doorzetten, op het moment dat Yakov beseft dat hij ervoor moet gaan dan wordt hij gezegend met een naamsverandering. Op dat ogenblik wordt hij een ander persoon. Hij is dan geen hiel (Yakov) meer, maar een prins van G'd. Al zijn tekortkomingen zijn niet meer relevant. Ze zijn namelijk verdwenen aangezien hij een andere naam heeft en een ander individu is geworden. Het is niet makkelijk, maar wil je verder in het leven dan zul je moeilijkheden, zware examens en beproevingen moeten doorstaan.

Ben je bang? Dat is normaal. Voel je dat je niet capabel bent? Dat zou best wel kunnen.

Geef er niet aan toe! We zijn beland in de 21^{ste} eeuw, in een wereld waarbij je als je op één knopje drukt je een wereldwijde inpakt kunt genereren. Het potentieel van elk mens is daarmee oneindig veel gegroeid. Leef je leven op een niveau van 110%. Gebruik je toetsenbord en maak een verschil dat niemand anders kan

bewerkstelligen. Je hebt oneindig veel licht in je. Laat het schijnen op jezelf en op anderen.

Het is niet makkelijk om Esaw te confronteren. Een hele beschaving omverwerpen lijkt onmogelijk. Laat jouw angst je niet verlammen. Jouw lef is jouw zegen en kracht en veroorzaakt een verandering in jezelf. Durf je?

Bracha Heintz

Gebaseerd op een verhandeling van Rav YY Jacobson en Rabbijn Dr. Lord Jonathan Sacks z"l

Chanoeka Feest Utrecht Digitaal

Zondag 28 nov 2021

17:00 uur

www.chanoeka.info

Helpt u mee om de continuïteit van deze artikelen te waarborgen? Door te sponsoren word je een actieve partner en steun je ook verdere activiteiten! Doneren kan hier op chabadutrecht.nl/doneren.

Beeld: chabad.org

Met dank aan Sonja Tamam, Rianne Meijer en Devorah v.d. Heiden voor hun hulp bij het bewerken van dit artikel.